

**Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi
Lənkəran Dövlət Universiteti**

Təsdiq edirəm
Tədris məsələləri üzrə prorektor v.i.e:

dos. Zaur Məmmədov

"_____" _____ 2025-ci il

İxtisas: 060114–Təsviri incəsənət fənninin tədrisi metodikası və metodologiyası

Fakültə: Tarix-coğrafiya və incəsənət

Kafedra: Pedaqogika, psixologiya və incəsənət

I. Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: S/f Azərbaycan memarlığı.

Proqram- Lənkəran Dövlət Universitetinin, "Pedaqogika, psixologiya və incəsənət " kafedrasının 12 sentyabr 2025-ci il tarixli №01 sayılı iclas protokolu ilə təsdiq edilmişdir

Kodu: MSF- B03

Tədris ili : II tədris ili, (2025-2026) III semestr:

Tədris yükü: Cəmi: 120 saat. Auditoriya saati- 30 (15 saat mühazirə, 15 saat seminar).

Təhsil forması: Əyani

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 4 kredit

II. Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, elmi dərəcəsi və elmi adı : Baş müəllim Dadaşova Aytən Natiq qızı

E-mail ünvanı: dadashzade.a.n@gmail.com

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş., Ə. Məmmədov küçəsi 19, LDU-nun 2 sayılı korpusu

III. Təvsiyə olunan dərsliklər, dərs vəsaitləri və metodik vəsaitlər:

Əsas ədəbiyyat

1. Şamil Fətullayev-Fiqarov "Bakı memarları. XIX əsrin sonu - XX əsrin əvvəlində". Bakı- 2013
2. İmash Hacıyev Qafqaz Albaniyasının maddi mədəniyyət abidələri: daş plastikası.
3. Azərbaycan Memarlığı Oçerklər. Azərbaycan SSR Elmlər Akademiyası nəşriyyatı. Bakı- 1952
4. Ağazadə, Rüşət Rüşət oğlu. memarlıq üzrə fəls. d-ru, dos. Azərbaycan memarlığı inkişaf yollarında. 1979.
5. Bretanitski, L. S. Azərbaycan memarlığı abidələri. Bakı- 1951
6. Müasir Azərbaycan memarlığı və incəsənəti K. Kərimov, Ş. Fətullayev Azərb. EA, Memarlıq və İncəsənət İn-tu. Bakı- 1992
7. Əfəndizadə, Rəna Mahmud qızı. əməkdar memar. Azərbaycan memarlığı. XIX əsrin sonu - XXI əsrin əvvəli.

IV. Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən başqa fənnin tədrisinə ehtiyac yoxdur.

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxta başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi: "Azərbaycan memarlığı" fənni Azərbaycanın qədim dövrlərdən müasir dövrə qədər olan memarlıq irsinin öyrənilməsinə həsr olunmuşdur. Fənn, ölkənin memarlıq məktəblərinin formalaşma mərhələlərini, üslubi xüsusiyyətlərini, regionlar üzrə memarlıq ənənələrini və dünya memarlıq irsi ilə qarşılıqlı əlaqələrini araşdırır. Dərslər zamanı tələbələr Azərbaycanın müxtəlif dövrlərinə aid memarlıq abidələri – qala və müdafiə tikililəri, məscidlər, türbələr, karvansaraylar, saray və şəhərsalma kompleksləri ilə tanış olur, bu abidələrin bədii, funksional və texnoloji xüsusiyyətlərini öyrənirlər. Fənn, həmçinin Azərbaycan memarlığında xalq yaradıcılığının, dekorativ-təbiiq sənətin və milli ornamentlərin rolunu da təhlil edir. Fənnin əsas məqsədi tələbələrə Azərbaycan memarlıq irsi haqqında sistemli bilik vermək, onların milli memarlıq məktəblərinin estetik və texnoloji xüsusiyyətlərini dərk etmələrini təmin etməkdir.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII Qiymətləndirmə:

Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminarın nəticələrinə görə və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə. Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzər alınır. İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir.

Hər sual 10 bala qədər qiymətləndirilir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal- tələbə keçilmiş materialı dərinləndirən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəfli.
- 9 bal-tələbə keçilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açar.
- 8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;
- 7 bal- tələbə keçilmiş materialı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırma bilmir
- 6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür.
- 5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.
- 4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırma bilmir;
- 1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.
- 0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

№	Bal	Qiymət	
		Sözlə	Hərflə
1.	91-100	əla	A
2.	81-90	çox yaxşı	B
3.	71-80	yaxşı	C

4.	61-70	kafi	D
5.	51-60	qənaətbəxş	E
6.	50 və ondan aşağı	qeyri-kafi	F

IX. Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin daxili nizam-intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməkdir.

X. Təqvim-mövzu planı: 30 saat (15 saat müəhazirə, 15 saat məşğələ)

No	Keçilən müəhazirə mövzularının məzmunu	Müh.	Sem.
1.	Mövzu: Qafqaz Albaniyası memarlığı, tarixi, inkişafı və əsas abidələri. Plan: 1. Kiş Alban məbədi. Müqəddəs Yelisey kilsəsi. 2. Xudavəng məbədi. 3. Moisey Kalankatlı . 4. Dini məbədlərin, bazilikaların daxili planı.	2	2
2.	Mövzu: Şirvan - Abşeron memarlıq məktəbi. Bakı - İçərişəhər memarlıq irsi. Plan: 1. İçərişəhər memarlıq kompleksi (Qız qalası, sıratağ dini kompleks, karvansaray və s.). 2. Qafar İsmaylov və İçərişəhər. 3. İsmailiyə Sarayı. 4. Memar İ.K.Ploşko - "İsmailiyy"nin müəllifi. 5. Səadət sarayı və ya Muxtarovun evi.	2	2
3.	Mövzu: Şirvan - Abşeron memarlıq məktəbinin orta əsr nümunələri. Plan: 1. Seyid Yəhya Bakuvi türbəsi. 2. Ramana, Nardaran, Bayıl qəsri və digər. 3. Mərdəkan qalaları (Dairəvi qala -XIII əsr, Dördkünc qala - XIV əsr).	2	2
4.	Mövzu: XI-XVIII yüzilliklərdə Azərbaycan memarlıq mədənlərinin təşəkkülü. Aran memarlıq məktəbi. Plan: 1. Aran memarlıq məktəbi. 2. Bərdə türbəsi. «Nüşabə qalası». 3. Qutlu Musa türbəsi. 4. Şahbulaq qalası və ya Tərnəküt qalası.	2	2
5.	Mövzu: XI-XV yüzilliklərdə Azərbaycan memarlıq mədənlərinin təşəkkülü. Naxçıvan memarlıq məktəbi. Plan: 1. Naxçıvan memarlıq məktəbi. 2. Yusif Küseyir oğlunun və Möminə xatun türbəsi. 3. Qarabağlar türbəsi. 4. Əcəmi Naxçıvani – Azərbaycan memarlıq məktəbinin banisi.	2	2
6.	Mövzu: XV əsr Azərbaycan tarixi memarlıq abidələri. Monumental tikililər. Plan: 1. Dini tikililər. Göy məscid, Şah məscidi. 2. Xatirə tikililər. Şamaxıdakı Yeddigünbəz türbələr. 3. Mülki tikililər: Şəki xanlarının sarayı. Şəki şəhərində Şəki xanovların evi. 4. Mülki tikililər: Bakı xanlarının sarayı, İrəvandakı Sərdar sarayı.	2	2
7.	Mövzu: XVI -XVII əsrdə Azərbaycan memarlığının inkişafı. Plan: 1. Şeyx Səfi türbəsi ətrafındakı kompleks. 2. Qusar rayonunun Həzrə kəndindəki türbə. 3. Nardaran kəndindəki Hacı Baxşı məscidi.	2	2
8.	Mövzu: Orta əsrlərdə Azərbaycanın dini memarlıq abidələri. (Məscid və xanəqah kompleksləri). Plan: 1. Bakı-Abşeron məscidləri. Aşur, Xıdır, Gileyli, Şeyx İbrahim məscidləri. 2. Xanəqah kompleksləri. Pirsat, Əlinçəçay xanəqahı.	1	1
Cəmi: 30 saat		15 s	15 s

XI. Fənn üzrə tələblər, tapşırıqlar:

- Azərbaycan memarlığının tarixi dövrlərini, inkişaf mərhələlərini və əsas memarlıq üslublarını fərqləndirmə bacarığı;
- Memarlıq abidələrinin bədii, tarixi və texniki xüsusiyyətlərini təhlil etmə bacarığı;
- Qədim və orta əsr memarlıq nümunələrində milli ornament və simvolikanı müəyyənləşdirmək;
- Memar Əcəmi Naxçıvani və digər görkəmli sənətkarların yaradıcılığını təhlil etmək;
- Müasir Azərbaycan memarlığının dünya memarlığı kontekstində yerini və əhəmiyyətini qiymətləndirmək;
- Memarlıq irsinin qorunması və bərpası ilə bağlı müasir yanaşmaları mənimsəmək.

XII. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

- Azərbaycan memarlığının tarixi inkişafını mərhələlər üzrə izah edə bilər;
- Əsas memarlıq məktəblərini və onların üslubi fərqlərini tanıyır;
- Qədim və orta əsr memarlıq abidələrinin konstruktiv və estetik xüsusiyyətlərini təhlil edə bilər;
- Əcəmi Naxçıvani və digər memarların yaradıcılığının Azərbaycan memarlığına təsirini izah edir;
- Memarlıq abidələrinin qorunması və bərpası ilə bağlı elmi baxışlara malik olur;
- Müasir Azərbaycan memarlığında ənənə və novatorluğun qarşılıqlı əlaqəsini dəyərləndirir;
- Milli memarlıq irsinə estetik, mədəni və vətəndaş məsuliyyəti baxımından yanaşa bilər.

XIII. İmtahan sualları:

1. Azərbaycan memarlıq məktəbləri.
2. Kiş Alban məbədi. Müqəddəs Yelisey kilsəsi.
3. Xudavəng məbədi.
4. Moisey Kalankatlı .
5. İçərişəhər memarlıq kompleksi (Qız qalası, sıratağ dini kompleks, karvansaray və s.).
6. Qafar İsmaylov və İçərişəhər.
7. İsmailiyyə sarayı.
8. Memar İ.K.Ploşko - "İsmailiyyə"nin müəllifi
9. Səadət sarayı və ya Muxtarovun evi.
10. Seyid Yəhya Bakuvi türbəsi.
11. Ramana, Nardaran, Bayıl qəsri və digər.
12. Aran memarlıq məktəbi.
13. Bərdə türbəsi. «Nüşabə qalası».
14. Şahbulaq qalası və ya Tərnəküt qalası.
15. Qutlu Musa türbəsi.
16. Naxçıvan memarlıq məktəbi.
17. Yusif Küseyir oğlunun.
18. Möminə xatun türbəsi.
19. Əcəmi Naxçıvani – Azərbaycan memarlıq məktəbinin banisi
20. Qarabağlar türbəsi.
21. Dini tikililəri. Göy məscid, Şah məscidi.
22. Xatirə tikililəri. Şamaxıdakı Yeddigünbəz türbələr.
23. Mülki tikililər: Şəki xanlarının sarayı. Şəki şəhərində Şəki xanovların evi.
24. Mülki tikililər: Bakı xanlarının sarayı, İrəvanda Sərdar sarayı.
25. Təbriz memarlıq məktəbi.
26. Şeyx Səfi türbəsi ətrafındakı kompleks.
27. Qusar rayonunun Həzrə kəndindəki türbə.
28. Nardaran kəndindəki Hacı Baxşı məscidi.
29. Bakı-Abşeron məscidləri. Aşur, Xıdır, Gileyli, Şeyx İbrahim məscidləri.
30. Xanəqah kompleksləri. Pirsaat, Əlincəqay xanəqahı.

XIV.Kollektivium sualları:

I Kollektivium sualları

1. Kiş Alban məbədi. Müqəddəs Yelisey kilsəsi.
2. Xudavəng məbədi.
3. Moisey Kalankatlı .
4. İçərişəhər memarlıq kompleksi (Qız qalası, sıratağ dini kompleks, karvansaray və s.).
5. Qafar İsmaylov və İçərişəhər.
6. İsmailiyyə Sarayı.
7. Memar İ.K.Ploşko - "İsmailiyyə"nin müəllifi.
8. Səadət sarayı və ya Muxtarovun evi.
9. Seyid Yəhya Bakuvi türbəsi.
10. Ramana, Nardaran, Bayıl qəsri və digər.

II Kollektivium sualları

1. Aran memarlıq məktəbi.
2. Bərdə türbəsi. «Nüşabə qalası».
3. Şahbulaq qalası və ya Tərnəküt qalası.
4. Qutlu Musa türbəsi.
5. Naxçıvan memarlıq məktəbi.
6. Yusif Küseyir oğlunun.
7. Möminə xatun türbəsi.
8. Əcəmi Naxçıvani – Azərbaycan memarlıq məktəbinin banisi.
9. Qarabağlar türbəsi.
10. Dini tikililəri. Göy məscid, Şah məscidi.

“S/f Azərbaycan memarlığı.” fənninin sillabusu 060114–Təsviri incəsənət fənninin tədrisi metodikası və metodologiyası ixtisası (proqramı) üzrə tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir. Pedaqogika, psixologiya və incəsənət kafedrasının 12 sentyabr 2025-ci il tarixli iclasında təsdiq olunmuşdur (Protokol №01).

Fənn müəllimi:

b/m A.N.Dadaşova

Kafedra müdiri:

dos. A.X.Əliyev